

INTRUNIRILE CONSERVATOARE DIN PROVINCIE

Ținute în ziua de 19 Aprilie 1898

Duminică trecută, partidul conservator a ținut în mai multe orașe ale țării întruniri publice.

La Iași și Brăila, d-nii general Manu și C. Boerescu au solicitat sufragiile alegătorilor la alegerile parțiale ce se vor face la începutul lunii viitoare, pentru Senat, iar în alte cinci orașe oratorii au vestejit mai ales partidul care în 1894 a avut cunoscuta purtare în chestia pronunțării ofițeresc.

Peste tot locul, aceste întruniri au avut un succes desăvârșit.

Discursurile rostite au produs o adincă impresie, și aplauze furtunoase din partea publicului asistent au subliniat cuvintele oratorilor conservatori.

Regretăm că nu putem da în întregul lor discursurile pronunțate, și regretăm mai ales că nu putem da nici un rînd din unele discursuri, neputînd căpăta, pînă azi, textul lor.

Ast-fel ne lipsesc magistralele discursuri rostite de dd. G. Panu și C. Disescu, la Galați și la Turnul Severin și ne mai lipsesc discursurile d-ilor M. Vlădescu, Barbu Păltineanu, N. Procopescu etc.

I AȘI

Intrunirea s'a ținut în sala *Pastia* la orele 8 seara.

Dăm aci un rezumat după discursurile d-ilor General Manu, N. Ath. Popovici și Al. Bădărău.

Discursul d-lui general G. Manu

Oratorul urcîndu-se la tribună, în aplauzele prelungite ale adunării, începe ast-fel: Fosta capitală a Moldovei, leagănu Unirii, unul din focarele de lumină ale României, nu putea sta nepăsător la cele ce se petrec în țară cu sistemul de guvernămînt actual. Cînd vedem că tot ce ne este sînt, se compromise; cînd vedem că tot ce mîna a două generațiuni a clădit în această țară, se dărîmă; cînd vedem că se pune mină sacrilege la toate instituțiile scumpe nouă și date nouă de către noi înșine, datorî am fost să ne adunăm la o laltă și să punem cu toții mîna, ca să prăvălim de la putere, țit mai curînd pe acei, ce ne-au dovedit răul ce pot face țării. Reprezentanții noștri în corpurile legiuitoare și au făcut datoria, dar, minoritate fiind, glasul lor a fost copleșit de strigătele majorității guvernamentale.

D. general Manu se ocupă apoi de chestia națională, compromisă de liberali, precum și de nerespectarea puterii judecătorești cu ocazia scandalului provocat la Huși, și continuă:

Dacă ast-fel, regimul nu mai răspectează puterea judecătorească, să ne mai mirăm oare, cînd vedem pe puterea legiuitoare făcînd ea singură tot pentru că să-și pearză ori-ce prestigiu? Lovitura în sec dată prin moțiunea de care vorbeam adineauri este o adevărată înjosire a Senatului. Interpelările în Cameră nu obținură de la guvern nici un răspuns, și majoritatea tace! Schimbările de persoane în ministere și schimbarea chiar de guvern se face fără nici o explicațiune dată parlamentului și acesta tace! Regulamentul Camerei și al Senatului este făcut pentru a nu fi păzit, dovadă voturile din Cameră pentru prelungirea ședințelor și voturilor din Senat, pentru a proclama adoptarea sau răspingerea legilor! Iar concediile fără nici un motiv, pe care Corpurile legiuitoare și le acordă și prelungirile de sesiuni cu diurne pot conveni domniilor mandatarî dar micșorează mult respectul ce le datorîm! Să nu uite însă domniilor liberali, că țara ține la regimul parlamentar și datorî suntem cu toții a le aduce aminte!

Dar, domnilor, să venim la obiectul principal, care a dat loc întrunirea dv. de azi. Destăinuirile făcute de către chiar liberali că dinși prin căpităniile lor, Sturdza și Cantacuzino, au încurajat pronunțamentul «țetilor» de cavalerie la 1894, sunt prea grave, pentru a nu ridica glasul țării de indignare și de protestare. Mă aflu în reședința viteazului regiment

al 13-lea pe care am avut onoare al cunoaște și a-l comanda în campania din 1877 pentru dobîndirea neatinării patriei noastre. Am ales dinadins Iașul pentru a vă vorbi de chestiunea pronunțării, fiindcă aci voiți fi înțeles și aprobat, căci viteji nu pot fi de cit ostășii icsuși în ideile de disciplină și militari înstruiți în sentimentul îndeplinirii datoriei cu ori-ce sacrificiî.

D. general Manu face istoricul acestei chestiuni, arată destăinuirile ce s'au făcut în parlament și urmează:

Neertată purtare au avut conducătorii partidului liberal în chestiunea ofițerilor! Țara nu poate să o erte. Noi, chemați a fi controlatorii partidului liberal, precum el are dreptul a fi cel al partidului conservator, datorî suntem a denunța țării și Majestății Sale pe șefii partidului de crimă de *les-patrie*. (Aplauze nesfîrșite).

Șederea mai departe la guvern a acestor conducători este de o pildă urîtă și ar însemna că pentru a obține puterea partidele politice pot recurge la faptele cele mai memorale.

Șeful nostru și-a îndeplinit datoria prin declarațiunea făcută la ultima întrunire în București. Suntem convinși că ne-ați aprobat și de nu ne înșelăm, așteptăm ca și domnia voastră să votați vre-o moțiune, care s'ar asocia la declarațiunea șefului nostru.

Armata noastră, pavaza țării, scutul onoarei României este și va fi numai a țării și nu va sluji nici o dată de treaptă, pentru a se sui la putere partidele noastre politice! (Aplauze entusiastice).

Oratorul solicită apoi voturile ieșenilor pentru alegerea de la 9 Maiu și și sfîrșește ast-fel magistralul său discurs:

Abstracțiune făcînd de persoana mea, alegerea unui muntean în fosta capitală a Moldovei ar fi o nouă dovadă, o dovadă demonstrativă nu de țaria unirii, căci aceasta este afată din chestiune, dar de simpatia unora pentru cei alți, de armonia ce unește Muntenia și Moldova în aprecierile lor asupra partidelor.

Alegerea în Iași a celuiia pe care Bucureștii a voit să-l trimită în Senat ar însemna că numai unirea face forța. Si așa s'a și înțeles alegerea în Iași, căci toate grupările conservatoare sunt unite la o laltă, ca să facă să triumfe aceeași candidatură. (Aplauze).

Ce fericit trebuie să fiu eu, că vi se propune să servesc de drapel, eu, pentru această demonstrațiune.

Cum să vă mulțumesc mai bine, decît asigurîndu-vă că interesele Iașului vor fi sprijinite de mine cum ar fi sprijinite de un adevărat fiu al Iașului și al Moldovei și strigîndu-vă din toată convingerea ca să reușiți!

Voiți și veți putea! (Aplauze entusiastice).

Discursul d-lui N. Ath. Popovici

Oratorul arată mai întîi rolul partidelor: căderea, venirea și starea lor la putere; arată chipul liniștit cum partidul conservator a transmis puterea partidului liberal și apoi se întreabă:

Să ne întrebăm, iubii Ieșeni, cu nepărtinire, cine conduce astăzi țara? Dacă vom constata că o conduce un puternic partid, capabil, patriotic, vom zice că e foarte probabil că țara e bine condusă; dar dacă vom constata că o conduce o sfărămurată de partid, a priori vom înțelege că nu poate fi vorba de o bună conducere, ci de un pericol.

În țările libere, cum este prin excelență țara noastră, presa este un criteriu puternic ca să ne arate o situațiune politică reală.

Citim gazete: «Timpul», jurnal conservator; «Epoca», jurnal conservator, «Voinea Națională», jurnal național-liberal; «Dreptatea», jurnal național-liberal; «Drapelul», jurnal național-liberal.

Este azi la putere partidul național-liberal? Dacă ar fi, am vedea presa național-liberală luînd solidaritatea actelor guvernului.

Noi însă vedem un alt spectacol: vedem pe d. Flea, un important membru al partidului național-liberal, pentru că a fost un important ministru în această venire din urmă la putere a partidului, fiind ministru de interne, îl vedem cu grupul său și cu jurnalul său «Dreptatea» făcînd opoziție guvernului actual.

Măi vedem pe d. Aurelian, fost ministru, și chiar prim-ministru în timpurile din urmă ale venirii la putere a partidului național-liberal, înconjurat de alții,

carî au fost asemenea miniștri, ca d. Lascar, Porumbaru și alții, îl vedem zic pe d. Aurelian, înconjurat de mulți membri însemnați ai partidului național-liberal, ca d-nii Costescu-Comăneanu, Eugeniu Costinescu, Delavrancea, Poenaru-Boardea, Xenopol și alții, grupați și muniți de jurnalul «Drapelul», carî fac opoziție guvernului actual, combătînd în fie-care zi actele lui.

Dar ceva mai mult, d. Alexandru Djuvara a fost membru al ultimei combinațiuni ministeriale și l'a părăsit și critica actele guvernului.

Ce a mai rămas, domnilor, la conducerea vasului pe mare? Niște forțe îmbucățite al unui echipaj descompletat, părăsit de cirnați, un căpitan bolnav, fochistul lipsă, oamenii necesari pentru întinderea pinzelor sau mînuirea cîrmei în număr foarte insuficient; o busolă stricată, arătînd vest în loc de est, nord în loc de sud și așa mai departe. (Apl.)

Ce a mai rămas dar? Nimic, de eit un guvern care stă gata să se se prăbușească. (Aplauze).

Dar pînă atunci? Căci această situațiune poate dura o zi, ori două, o lună sau două... ce face țara? ce este ea vinovată să asiste la tristul spectacol al unor încapăținați, carî își asumă o răspundere mai mare de cit puterile lor? Pentru ce să suferă trebuințele țării, pentru ce ea să stea pe loc sau să dea înapoi de la progresele ce cîștigase pînă astăzi?

Trebuie să li se dea lovitura de grație, ceea ce va fi concluziunea întrunirii noastre de astăzi.

Dar, domnilor, pînă să ajungem acolo, să dovedim bine prin programele și prin faptele lor, că prelungirea vieții unui asemenea guvern e un pericol pentru țara.

Intregul partid liberal a venit la putere acum trei ani. Evident că cu forțele unite puteau îndeplini totul sau parte din promisiunile lor, două mii de forțe pot mai mult de cit douăzeci de forțe și mai mult de cit douăzeci de forțe.

S'a promis toate și nu s'a făcut nimic: «Vom lucra din răspuneră ca să ridicăm țărăniimea din mizeria în care ea este astăzi»; au zis și au fost aplaudați. Azi însă e mai rău.

«Infrînarea cheltuelilor statului» au zis, și în fapt le-au mărit, făcîndu-se o sumă de risipe.

«Darea personală este cea mai injustă»; ea există și astăzi.

Despre Biserică.— «Preotul să rămînă mingietorul sufletelor, întăritorul conștiințelor, conducătorul pe calea virtuții».

«Biserica trebuie să fie așezată în pozițiune de a menține pe o cale sănătoasă viața morală și sufletesească a poporului».

«Datoria celor cari sînt în serviciul statului este de a nu produce, ci din contra de a evita scandaluri». (Risete și aplauze).

«Intîiul punct este domnia legilor».

«Domnia legilor este temelia regatului».

Să ne oprim, Domnilor, un minut asupra vorbelor. Nu cred să fie om care să nu aprobe părerea d-lui Sturdza despre Biserică și despre domnia legilor, așa cum sînt spuse în discursul d-sale de ministru-președinte.

Dar faptele? «Mi-e penibil, Domnilor, să mai revin și eu asupra stării bisericii din anii din urmă».

În istorie nu e prevăzut cazul nostru ca o lovitură oficială atît de puternică să se dea temeliiilor bisericești noastre și să se sfărîme cu atita ușurință toate principiile puse atît de bine tocmal de d-l Sturdza la 1895 în această sală.

Preotul nu a mai rămas mingietorul sufletelor; și domnia legilor—intîiul punct al programului d-lui Sturdza, a primit nu știrbiri, dar înlocuire completă cu domnia bunului plac; justiția laică și bisericească au fost sguđuite din temeliiile lor; și domnia legilor fiind temelia regatului, Regatul a fost sguđuit în temeliiile sale.

Preceptul bun al d-lui Sturdza, că «datoria celor cari sînt în serviciul statului, este de a nu produce ci din contra de a evita scandaluri», a fost cu atita ușurință sacrificat de d-sa, în cit singur s'a făcut prin faptele sale victimă a neascultării preceptelor sale (aplaufe); și după ce a provocat pe stradele capitalei scandalurile care din contra trebuia să le evite, s'a prăbușit de la putere, pentru că să vie cumințenia d-lui Lascar Catargiu și desinteresarea sa patriotică, să aducă în preot întăritorul conștiințelor și să-l facă conducător pe calea virtuții (aplaufe).

Să sperăm, Domnilor, că lovitura adusă bisericii și credinței preotului și mirei, în cet, cu încetul se va lecui.

Să sperăm că restabilirea păcii adusă în stat și în biserică de cumințenia d-lui Lascar Catargiu, va face ceea ce a zis d-l Sturdza, va face ca biserică să fie așezată în pozițiune de a menține pe o cale sănătoasă viața morală și sufletesească a poporului romîn (aplaufe prelungite).

Despre armată— În această parte, Domnilor, să-mi permiteți a citi cuvînt cu cuvînt discursul d-lui Sturdza:

«Dacă în general în serviciile statului «trebuie să domnească legile, apoi mai este încă o instituțiune mare a statului, unde domnia legii este impusă ca o condițiune sine qua non, și unde domnia legilor se ridică și devine disciplina traifului și a mișcărilor. Această mare instituțiune este armata. În armată favoritul și bunul plac trebuie să fie din rădăcină «desființate. Știți că pentru viile filoxere nu este alt leac de cit scoaterea vitei din rădăcină și arderea ei cu petrol. Așa trebuie să se desrădăcineze și și să se ardă favoritul și bunul plac în armată. Armata este scutul țării. În armată residă siguranța statului. Armata nu este o jucărie a unor particulari. Armata nu este o jucărie de lux, un lucru de paradă, ci cea mai serioasă instituțiune a statului, fiindcă prin ea să cere cetățeanului cel mai mare sacrificiu cel «poate un om da—viața. Dar, armata mai este alt-ceva; ea trebuia să fie pentru cetățean o școală a unei vieți curate, probe, oneste, regulate, muncitoare, închinată datoriei și tuturor virtuților».

«În armată trebuie să fie bărbați cu «voinea energetică, iar nu șovăitoare, cu simțul datoriei dus la culmea perfecțiunii, ca să nu fie șovăire în executarea ei, căci e vorba ca într'un moment dat «nu viața să fie în primejdie, ci viața să fie sacrificată, — unul pentru cei care rămîn și pentru viitor. Un moment de «esitare duce în abis un popor întreg».

«De aceea este rău cînd sunt guverne care cată să infrîngă convingerile cetățenilor, energia acelor convingeri, căci «din cetățeni spălăciți nu se pot forma «soldați curajoși. De aceea să cere ca în armată să fie o disciplină, pentru ca convingerile să nu se poată dărîma nici prin frică, nici prin ademeniri, nici prin calcule personale».

«Armata este cea instituțiune care «trebuie să stea constantă, neprihănită, «constant devotată statului, Suveranului, «națiunii. Este dar cu neputință să-și «poată închipea cineva o armată bună, «în care legea scrisă și legea nescrisă a «moralei să nu domnească și în care disciplina să fie decăzută. O armată în care «legi și disciplină nu ar fi, este o adunătură de oameni carî poartă uniformă dar, «cari nu represintă nici o putere».

Să luăm aminte Domnilor, căci e mare chestiunea armatei în timpurile noastre. Pe cînd întreaga lume face cele mai mari sacrificii pentru armată și pe cînd tendința este ca să se continue din ce în ce sacrificiul de miliarde, — am idee exactă de importanța cuvîntului, nu greșesc, — ar fi bine ca acest program, această teorie făcută despre armată, să nu fie un mijloc politic necinstit cu care un om vine la putere și vrea să ademenească opinia publică (aplaufe).

Pentru că, Domnilor, dacă ai promis să desființezi un impozit și nu ai făcut poțl trece de neglijenț; dacă cu rea credință nu ai făcut, trecî de mincinos și înșelător. Dacă ai promis scădere de impozite și venind la putere ai făcut urcare de impozite, dacă ai promis economii și ai făcut risipe, ești un înșelător, dar în o mie de împrejurări poți fi scusabil și nici o dată trădător de patrie.

Dar domnilor, dacă, cu totul pe dos de ceea ce ai semnat ca program, introduci în marea instituțiune a armatei favoritismul, bunul d-tale plac, începi să comiți o crimă.

Dacă se dovedește că tu ai introdus filoxera în această frumoasă vie numită armată, comiți o crimă.

Dacă știi că în armată trebuie o voinea energetică, iar nu șovăitoare, cu simțul datoriei împins la culmea perfecțiunii, dacă știi că trebuie o disciplină ca convingerile să nu se poată dărîma, nici prin frică, nici prin ademeniri, nici prin calcule personale;

Dacă însuți propagi ca să captivezi opinia publică, că armata este cea instituțiune, care trebuie să stea constantă, neprihănită, constant devotată statului, Suveranului, națiunii... și dacă tu care însu-ți știi și probagi toate acestea te faci însuți filoxera distrugătoare a acestei mari instituțiuni, uneltînd intrigi, corupînd, ademenind, ucigînd sfința disciplină, această puternică forță din armată nu mai rămâne nici o indoială că ești criminal, comițiînd crima de les-naționalitate, comițiînd crima de trădare de patrie (aplaufe prelungite).

Dar, domnilor, noi nu putem face un act de ușurință ca fără o dreaptă judecată să strigăm în contra unui om: să se răs-tignească! Ci din contra doresc să se facă o dreaptă judecată.

Și mai doresc, — și vă rog să mă urmați în această idee, — ca să nu se ademenească că partidele noastre politice nu au constință de gravitate acestor chestiuni, de la care depinde soarta statului romîn!

Să nu se ademenească că șerpulele noastre și pofta noastră pentru putere, că trebuințele noastre pentru putere ne împing pînă la așa excese în cit să comitem crime de stat pentru ca să ne satisfacem ambițiunile și interesele noastre particulare (aplaufe).

Să-mi dați voe domnilor, ca să conchid. Cea mai bună demonstrațiune ce să poată face despre insuficiența grupului de la cîrmă de a mai putea conduce țara, sînt greșelile sale, este neputința sa.

Tot ce a promis nu a făcut. Și cele ce a făcut sînt pe dos și în rău din promisiunile bune ce a dat.

Toată pasărea pe limba ei pierde. Acest guvern va pieri, după vorbele și după faptele sale. — Am zis. (Aplauze prelungite).

menind, ucigînd sfința disciplină, această puternică forță din armată nu mai rămâne nici o indoială că ești criminal, comițiînd crima de les-naționalitate, comițiînd crima de trădare de patrie (aplaufe prelungite).

Dar, domnilor, noi nu putem face un act de ușurință ca fără o dreaptă judecată să strigăm în contra unui om: să se răs-tignească!

Ci din contra doresc să se facă o dreaptă judecată.

Și mai doresc, — și vă rog să mă urmați în această idee, — ca să nu se ademenească că partidele noastre politice nu au constință de gravitate acestor chestiuni, de la care depinde soarta statului romîn!

Să nu se ademenească că șerpulele noastre și pofta noastră pentru putere, că trebuințele noastre pentru putere ne împing pînă la așa excese în cit să comitem crime de stat pentru ca să ne satisfacem ambițiunile și interesele noastre particulare (aplaufe).

Să-mi dați voe domnilor, ca să conchid. Cea mai bună demonstrațiune ce să poată face despre insuficiența grupului de la cîrmă de a mai putea conduce țara, sînt greșelile sale, este neputința sa.

Tot ce a promis nu a făcut. Și cele ce a făcut sînt pe dos și în rău din promisiunile bune ce a dat.

Toată pasărea pe limba ei pierde. Acest guvern va pieri, după vorbele și după faptele sale. — Am zis. (Aplauze prelungite).

Discursul d-lui Al. Bădărău

Publicul primește pe d. Bădărău cu aplauze furtunoase.

Distînsul orator începe prin a spune că primirea simpatică ce-i se face dovedește că înregimentarea sa în partidul conservator este considerată ca un pas de cumințenie politică.

Vorbește de situațiune guvernului și de modul cum a fost primit la putere partidul liberal, arată succesul ce au avut cele trei întruniri ținute de partidul conservator, la Iași, în ultimul timp și dovedește cum partidul conservator prin felul înțelept cu care face opoziție partidului liberal însănătoșează moravurile noastre politice.

Dar partidul conservator nu face numai opere negative. Nu se mulțumește numai să condamne nelegiuirile guvernului actual. El știe să facă și operă pozitivă, cum a făcut în luna Noembre trecut, cînd venind în mijlocul ieșenilor prin oameni ca Nicu Filipescu, Nenitescu, Barbu Păltineanu, d-r. Istrati, M. Vlădescu, a arătat ce reforme crede tînerul conservator că va putea realiza partidul la apropiata lui venire la putere.

Eată, cum ar schimba situațiunea noastră parlamentară reprezentațiune proporțiunîști, v'a arătat d. D. Nenitescu; iată cum s'ar ușura aparatul nostru administrativ și cum s'ar garanta pe cetățeni în raporturile lor cu organele administrației, v'a spus o d-ni Filipescu și Barbu Păltineanu, în întrunirea cercurilor de studii sociale. Cea mai întinsă libertate s'a dat tuturor membrilor cercului, ca să se convingă despre temeinicia și din punct de vedere a principiilor și din punct de vedere practic a lucrărilor care pot într-o zi să aibă onorearea de a deveni proiecte de legi. Cînd reformele viitorului după o largă discuțiune au intrat în mîntea și înima tuturor ce sînt într'inșii o vocațiune politică, și puteți ușor închipui pentru ce n'au să rămîie o literă moartă ca frazele sfîrșitoare unui program acamat.

Ati înțeles din nou ce înseamnă moravuri sănătoase, moravuri conservatoare în materie de programe.

De alt-fel, cu cercul studiilor sociale, cu obiceiul de a supune din timp discuțiune partizanilor și opiniei publice proiectele de legi suntem în plină tradițiune în partidul conservator. La 1888 guvernul conservator în prima sa formațiune sub preșidenția d-lui Th. Rosetti a publicat chiar în «Monitorul Oficial» proiectele de legi. În o a doua formațiune, sub preșidenția d-lui general Manu, a publicat și răspîdit la timp acele 10 proiecte de legi, care în timpul acela s'au numit decalogul Manu.

Liberalilor nici nu le-ar trece prin mîntă să organizeze în sinul partidului lor, o instituțiune ca cea a cercurilor sociale, din care să iasă un program conștient de reforme a partidului. Aceasta cere muncă grea și cinstită, lucru care a fost totdeauna o sperietoare pentru adversarii noștri.

Liberalilor nici nu le-ar trece prin mîntă să organizeze în sinul partidului lor, o instituțiune ca cea a cercurilor sociale, din care să iasă un program conștient de reforme a partidului. Aceasta cere muncă grea și cinstită, lucru care a fost totdeauna o sperietoare pentru adversarii noștri.

Liberalilor nici nu le-ar trece prin mîntă să organizeze în sinul partidului lor, o instituțiune ca cea a cercurilor sociale, din care să iasă un program conștient de reforme a partidului. Aceasta cere muncă grea și cinstită, lucru care a fost totdeauna o sperietoare pentru adversarii noștri.

Liberalilor nici nu le-ar trece prin mîntă să organizeze în sinul partidului lor, o instituțiune ca cea a cercurilor sociale, din care să iasă un program conștient de reforme a partidului. Aceasta cere muncă grea și cinstită, lucru care a fost totdeauna o sperietoare pentru adversarii noștri.

Liberalilor nici nu le-ar trece prin mîntă să organizeze în sinul partidului lor, o instituțiune ca cea a cercurilor sociale, din care să iasă un program conștient de reforme a partidului. Aceasta cere muncă grea și cinstită, lucru care a fost totdeauna o sperietoare pentru adversarii noștri.

tri. Ei s'au gândit cel mult la întruniri de majoritate în care aceste majorități să fie dojenite ca nu ascultă destul de orbește și deci sacul cu grăunțe e în primejdie sau cel mult la congrese care ar aranja nu programe de guvernământ, ci cite fotoliuri ministeriale să aibă fie-care coterie din partid.

Liberalii cu cunoscuta lor lărgime de suflet nu îngăduie nici altora, să facă ceea ce nu vor sau nu pot ei să facă. Inspirației fericite de a fi fondat cercul de studii datorește Nicu Filipescu, campania infamă care a luat de pretext o nenorocire pe care noi toți și Filipescu cel din tîu a deplins-o, care a produs atmosfera din care a eșit condamnarea severă prin care fruntașul atit de util nouă și de dăunător lor, este impedit în activitatea sa, pe un timp îndelungat.

Oratorul trece apoi în revistă faptele mai însemnate politice din domnia acestui guvern și sfîrșește abordând chestia candidaturii d-lui general Manu.

D. Bădărău face elogiul candidatului conservator care a mers cu bună deprindere de om civilizată pînă a aduce elogiul senatorului Toni, care a ocupat scaunul acum vacant. De sigur că d-lui Șendrea, candidatul colectivist, nu i-ar fi trecut prin minte o așa de delicată atențiune.

Oratorul vorbește apoi despre șaptele colectiviztilor cari combat pe d-nu general Manu pe chestia munitenismului.

În împrejurările de față, cînd țara e agitată de descoperirea crimei de Stat, a pruniciamentului ofițerilor, alegerea d-lui Manu care reprezintă cinstea, disciplina, respectul legilor, se impune și partidul conservator a avut o fericită inspirațiune cînd i-a pus candidatura.

În ce privește munitenismul d-lui Manu, d. Bădărău amintește că generalul s'a aflat, în timpul rebelului, în capul regimentului XIII de dorobanți; de vitejia acestor moldoveni din Iași, în tot-d'a-una a vorbit cu admirație și d. general Manu e așa de puțin muntean în cit a refuzat să ia parte la 11 Februarie 1866 la detronarea lui Cuza uitînd că acesta e moldovan și neaducîndu-și aminte de cit de datoriată către lege. (Aplause prelungite).

BRAILA

Intrunirea s'a ținut în sala *Paradis* la orele 2 p. m.

Iată, în rezumat, discursurile d-lor C. Boerescu și Cancicov.

Discursul D-lui Const. Boerescu

Candidatul nostru la alegerea col. I de Senat din Braila, arată schimbările la față suferite de liberali de doi ani și jumătate de cînd sint la guvern.

Pe cînd în opoziție partidul liberal printr'un program sgomotos, acuza pe d. Catargiu că ar fi trădat țara în chestiunea națională, la guvern, s'a arătat mai trădător căci a plecat steagul, ținut cu mîndrie de venerabilul șef al partidului conservator, Lascar Catargiu. (Aplause sgomotoase).

Vorbește apoi de chestiunea națională din Macedonia, amintind că școlile românesce de acolo sint în decădere, precum și de expulzarea peste hotare a celor doi profesori romîni din Bitolia, cari au venit în București ca să ceară dreptate. (Aplause furtunoase).

Acestea sint fapte — zice d-nul Boerescu, nu calitative, fapte recunoscute de întreaga țară și înregistrate de presă.

Trecînd la alegerile libere cu cari se laudă liberalii, oratorul zice că numai libere n'au fost acele alegeri, cînd cetățenii amenințați erau controlați în sala de vot. Tiranie se poate numi, dar libertate în alegeri, nu! (aplause).

Vorbînd de desidențele liberale, d. Constantin Boerescu, zice, că liberalii se acuză unii pe alții.

Amintește acușările de rea administrare aduse guvernului d-lui Sturdza de chiar membri din partidul liberal, ca d-nii Aurelian, Fleva, Lascar și Emil Costinescu.

Și cum credeți că a răspuns guvernul d-lui Sturdza la aceste acușări? întrebă oratorul. A răspuns cu un mare dispreț, arătînd că el, deținînd puterea, nesocotește totul.

Ei bine, acest dispreț se adresează d-lor Aurelian, Lascar și Fleva? Nu!

Dînsul se adresează cetățenilor, masei electorale, căci pe alegători îi reprezintă ei în parlament. În numele d-voastră, în numele cetățenilor vorbeau acești oratori, acușînd guvernul de rea credință și de rea administrare. (Aplause).

Aceste cauze — continuă d. Boerescu, au provocat de sigur demisiunea onorabilului d-voastră reprezentant, d. d-r. Ion Butărescu, care s'a lepădat de mandatul de senator al colegiului I al acestui județ.

Arată că chiar dreptul de interpellare a fost anihilat în corpurile legiuitoare.

Trimițînd d-voastră în parlament oameni de valoare, bărbați politici, cari nu se sperie de amenințări copilărești, veți contribui printr'aceasta chiar să ridicați prestigiul țării, atit de înjosit de liberali.

D-nul Constantin Boerescu, termină, espunîndu-și convingerea că cetățenii Brăileni, vor sci să ție seamă de aceste adevăruri și declarînd că dacă va fi ales, va sci să-și facă datoria așa cum și-a făcut-o pînă acuma. (Aplause furtunoase).

Discursul d-lui Cancicov

D-sa luînd cuvîntul după d. Boerescu, începe prin a zice că se simte foarte emoționat luînd parte la acest rechetoriu numeric al faptelor partidului liberal, după un om de valoare și de importanța d-lui Boerescu.

Intr'o cuvîntare caldă, și des intreruptă de aplausele cetățenilor, tînarul orator, după ce enumără și descrie cu deamîntul toate actele guvernului liberal, de cînd acesta deține puterea, precum detronarea mitropolitului Ghenadie, Chestia Națională din Macedonia și Transilvania, cu decorarea lui Iezsensky, visita M. S. Regelui la Buda-Pesta, banchetul de la Brașov, precum și infama condamnare a d-lui Filipescu, dovedește că singur partidul conservator este partidul viitorului și al ideilor. (Aplause sgomotoase).

Cînd oratorul zice că a fost însărcinat de către d. Filipescu a transmite cetățenilor Brăileni, sentimentele sale de dragoste, un puternic sgomot de aplause s'a ridicat de prin rîndurile cetățenilor entusiasmați, acoperînd vorbele oratorului.

Ca și cei l'alți oratori, d. Cancicov îndeamnă pe cetățeni a ține în seamă candidatura d-lui Const. Boerescu, fiind singur care ar putea da o dovadă Regelui și guvernului d-lui Sturdza, de indignarea și surescitarea în care se află țara în contra

regimului liberal. (Aplause furtunoase salută pe orator, care este viu felicitat de toți membri prezenți din comitet al partidului conservator).

PITEȘTI

Nu am putut dobîndi de cit un scurt rezumat după discursul d-lui Ion Mitilineu, discurs, care a entusiasmat pe piteșteni.

Discursul d-lui Mitilineu

D. Mitilineu începe prin a aduce laude cetățenilor piteșteni pentru lupta ce au dus în contra actualului guvern la penultimele alegeri comunale și se declară mîndru a vorbi față cu o adunare compusă din elita orașului și a județului.

Arată că scopul întrunirii, este grija ce a coprins pe toți față cu șirul neîntrerupt de acte odioase comise de cei cari stau la cîrmuirea statului. Face bilanțul nelegiuirilor comise, nelegiuiri cari și au încoronarea în afacerea pruniciamentului. O ultimă sfortare și victoria va fi a noastră: baraca de la guvern se va prăbuși, iar piticul care se ascunde într'însa va cădea rușinos, despretuit, huiduit și batjocorit de opinia publică, care s'a deșteptat și i strigă astăzi din toate unghiurile țării: Jos necuratule! Jos trădătorule!

Insistă asupra chestiei mitropolitului Ghenadie, surghinit în monastirea Căldărușani, — asupra atentatului comis la curtea de Casație și la curtea de Apel din București prin smulgerea de pe fotoliul lor a patru magistrați inamovibili; vorbește de decorarea lui Iesensky, arătînd că cuvîntul de «nemernic» pe care omul scuzelor l'a aruncat marelui patriot, neuitatul Alexandru Lahovary, trebuie pecetluit în fruntea celui care a mai avut cutezanța de a cobori după consulatul din Bitolia, fâlnicul tricolor nălțat de repositul Lahovary, terfelindu-l și rețîndînd încă și azi în București fără nici un rost pe reprezentantul nostru în Bitolia.

Arată cum sinceri și convinși membri ai partidului liberal ca Fleva, Costinescu, Lascar, Delavrancea, Xenopol au dat semnalul de alarmă, cum chestia mitropolitană s'a tranșat prin concursul luminat și desinteresat dat de partidul conservator și de veneratul șef al partidului conservator Lascar Catargiu, cum un fost ministru liberal a denunțat Parlamentului intențiunile ce nutreă unii pentru suspendarea inamovibilității magistraturei, cum d. Costinescu a infierat guvernul în afacerea pruniciamentului, arătînd că unii din membri guvernului actual au indemnăat pe ofițeri la pruniciament, cum d. Delavrancea a sdrobit pe Sturdza & C-ie în chestea națională.

De la partidul conservator, partid de ordine și cinste, adoaă d. Mitilineu, atîrnă azi îndreptarea afitor nelegiuiri. Colectivitatea de la 1888 a reinviat. Ea trebuie strivită. După o perioadă de uscăciune înecătoare, vine vijelia care aduce ploaea bine făcătoare. Atmosfera se purifică, — gunoiul se mătură! Măturați gunoiul! Purificați atmosfera! Țara va vedea cu drag o asemenea operă. La luptă! Victoria este a partidului conservator.

Aplause entusiaste au acoperit ultimele cuvinte ale tînarului orator.

CRAIOVA

Peste două mii de cetățeni au luat parte la întrunirea ce s'a ținut în sala «Belle-Vue».

Iată un rezumat după discursul rostit de d. Take Ionescu.

Discursul d-lui Take Ionescu

Oratorul trece apoi în revistă actele guvernului, se ocupă pe larg de chestia pruniciamentului ofițeresc, și sfîrșește ast-fel:

Este un an trecut de cînd am avut cîntea ca tot în sala asta să ne adresăm d-voastră. Venisem atunci conduși de sentimentul datoriei către țară și religie. Venisem să protestăm în contra nelegiuirii care se comisesse în cestiunea Mitropolitului. Erați mai puțin atunci de cit acuma.

Cînd ați eșit d'acici de sigur că în lume, în oraș, ați găsit oameni, amici, cari vă vor fi zis că tot ce v'am spus erau vorbe, și au trecut numai două luni după aceea și ați văzut cu toții ce s'a întimplat.

Am văzut, în casa bătrîmului Lascar Catargiu petrecîndu-se un lucru, pe care nu cred să'l mai vedem petrecîndu-se vre-o dată și care nu s'a mai întimplat nicăeri.

Am văzut în casa unui simplu cetățean care nu era nici măcar senator ori deputat, am văzut pe primul Ministru al țării, cerîndu-i sfaturi și dîndu-i întîlnire la Ministerul Cultelor, și chiar mie care nu eram asemenea nici deputat, mi s'a făcut această cinste.

Ne-am dus dupe aceia la ministerul Cultelor, d-nu Lascar Catargiu și cu mine, și am dictat raportul către sf. Sinod în afacerea Mitropolitului primat. (Aplause prelungite).

Și toate acestea pentru ce? Pentru că L. Catargiu era mare, era mare prin cumințenia și prin patriotismul lui.

Aș putea să citez chiar un fapt istoric de la 1858, cînd Lascar Catargiu a renunțat la candidatura tronului Moldovei și chiar faptul de la 1870 cînd M. S. Regele își făcea bagajele și numai indemnăat de faptele acestui bătrîn a renunțat el, care și-a pus spinarea contribuînd ast-fel la opera de mărire a naționalității noastre.

Da, a fost mare Lascar Catargiu prin îndeplinirea acestor fapte; mai mare chiar de cit la 1888 cînd a cutreerat țara din oraș în oraș pînă la Martie 1888, cînd a căzut guvernul de tristă memorie al lui Ion Brătianu.

De unde îi vine această putere, și cum va epicați d-voastă că Lascar Catargiu și la 1870 și la 1888 cînd nu era nici deputat, nici senator, nici în guvern a putut îndeplini aceste fapte mari? Pentru că el se sprijinea numai pe popor și cu conștiința împăcată își îndeplinea datoria către țară.

Un guvern tînar care avea o viață abia de un an, dar, bătrîn de păcat s'a dus în strada Amzi la Lascar Catargiu, pentru că la spatele lui erau conștiința națională, opiniunea publică a întregii țări; iar la spatele lor, de și aveai camerele și senatul totuși erau mitei față de uriașul L. Catargiu.

De atunci a trecut un an și jumătate și ați văzut ce s'a întimplat; s'a întim-

plat aceia ce nu se întimplase în cei 12 ani ai lui Ion Brătianu.

Acum 2 ani și jumătate dacă ar fi venit cine-va și v'ar fi spus, că o să vie un guvern liberal, care să facă toate acestea, n'ați fi crezut că se poate și cu toate acestea uite că s'a putut.

Dacă acum 2 ani și jumătate, v'ar fi spus cine-va că o să vie un guvern care să vă doindască birurile, n'ați fi crezut că se poate, cu toate acestea uite că s'a putut.

Dacă v'ar fi spus cine-va că o să vie un guvern care va da un decret la «Monitorul Oficial», ca să ciștige guvernul grecesc în contra Statului, n'ați fi crezut și iacă că sa putut.

Dacă v'ar fi spus cine-va că partidul liberal care zicea în opoziție că pușca armatei noastre este un băț, cînd va veni la putere, va cumpăra 40,000 de bețe; era să ziceți că nu se poate, și iată că s'a putut și asta.

Dacă v'ar fi spus iarăși că va veni un guvern care într'un județ va refuza să facă alegerea dupe lista electorală legală, fiindcă treaba se putea face numai dupe lista cea nouă, ați fi respuns că este bas mu cu cocoșu roșu și uite că s'a întimplat.

Dacă v'ar fi spus cine-va că are să vie un guvern liberal pe care să'l combată Fleva, Aurelian, Lascar, Costinescu, Delavrancea, Xenopol, Pop, Gogu Ștefănescu și cu toate acestea guvernul tot să stea, n'ați fi crezut, cu toate acestea, uite, și asta a fost.

Dar dacă v'ar fi spus cine-va că o să vie un guvern liberal care să acuze pe Mitropolitul țării cu scrisori mincinoase că este un bandit, și mai pe urmă să vie un alt guvern tot liberal să dovedească că scrisorile sunt falsificate, și apoi să ceară deslegare de la conservatori cum să reguleze lucrurile, n'ați fi crezut, și uite s'a și întimplat și asta.

Dacă vă mai spunea cine-va că o să vie un guvern care prin denunțările sale să facă a se șterge limba romînească din scoalele fraților noștri din Transilvania, și cu toate acestea să continue a sta la guvern, așa este că nu credeți? e uite că s'a întimplat și asta.

Dacă ar fi să merg mai înainte cu lista fără de legilor acestui guvern, ar fi să nu mai isprăvesc. Căci d-lor, toate legile și toate fără de legile lor, n'au produs de cit mahnirea și descurajarea; este mai ticălos chiar de cit credeți dv.; ei nu sunt povățuiri de munca rodnică pentru propășirea neamului rominesc de a sta la putere. Și dacă îi întrebi ce au făcut ei de cînd sunt la guvern?

Am făcut ceva, răspund ei. Am făcut legea învățămîntului secundar, — cu asta se laudă ei. — Ei bine d-lor, legea aceasta este făcută de mine și mi aduc aminte că acum un an și jumătate, chiar în această sală, un cetățean de colo, mă învinovăța că am prăpădit instrucțiunea prin legea învățămîntului secundar propusă de mine; astăzi, d-lor această lege s'a votat și cu ea se laudă ca să stea la putere (aplause).

Au făcut și ei ceva nu e vorba, dar au făcut cu aceia ce au furat de la noi, însă mai scilciat.

Noi, d-lor, am crezut că țara aceasta merită o soartă mai bună, și la aceasta nu ne putem aștepta de la un guvern care nu reprezintă nici încrederea d-v. nici a Coroanei.

Pentru aceea ne adresăm la d-voastră, căci noi credem că scăparea nu poate fi la d-l Dumitru Sturdza ori cite legi ar mai face. (Aplause prelungite).